

feiten en meningen uit de media- wereld

JAN SERVAES
EN
WIM VAN DER BIESEN

Op 1 januari 1978 is de 71-jarige JOS VAN EYNDE, hoofdredacteur van «Volksgazet», na meer dan een halve eeuw journalistieke activiteit op rust gegaan. In zijn afscheidsditoriaal schreef de socialistische journalist-politicus, die gedurende bijna 34 jaar «zijn» Volksgazet leidde: «Het is mijn rotsvaste overtuiging dat, ondanks alle nieuwe media, de rol van de schrijvende journalist verre van uitgespeeld is, als voorlichter en als opinievormer. Misschien is een herverdeling van de functies van iedere methode van nieuwsverspreiding gewenst. Doch het ware een enorm verlies en zelfs een bedreiging met ondergang voor de democratie, zo de waaier van een vrije pers zou worden toegevoegd of zou verdwijnen». Als hoofdredacteur wordt Jos Van Eynde opgevolgd door FRANS GEUDENS (53), die reeds vóór de oorlog redacteur bij «Volksgazet» was. Later werd hij hoofdredacteur van het weekblad «ABC», maar toen dit in 1973 verdween, kwam hij als redacteur-buitenland terug bij «volksgazet». De algemene leiding van het blad komt in de handen van Hubert D'Hollander, terwijl volksvertegenwoordiger Jos Van Elewijck meestal zal instaan voor de politieke editorials van dit Antwerps dagblad.

- Elke dag zitten 30 miljoen Amerikanen tussen zes en halfacht 's avonds te kijken naar de nieuwsuitzendingen («news shows») van de drie grote TV-netten, die samen drievierden van de momenteel 963 Amerikaanse TV-stations bedienen, met ieder een ploeg van 850 tot 1000 medewerkers en elk een jaarlijks budget van 90 miljoen dollar. Voor 65% van die miljoenen kijkers is de TV de voornaamste informatiebron, voor 50% is het de enige.

- Carl Bernstein, één van de journalisten die de Watergate-zaak aan het rollen brachten, schreef in het Amerikaanse weekblad Rolling Stone dat in de voorbije kwart-eeuw zowat 400 AMERIKAANSE JOURNALISTEN op één of andere wijze VOOR DE CIA, de Amerikaanse inlichtingendienst, hebben gewerkt. Hij vermeldde journalisten van de Washington Post, de New York Times, de TV-maatschappij CBS, de weekbladen Time en Newsweek en de persagentschappen UPI, AP en Reuter.

- Als eerste krant heeft het in Muelhausen verschijnende Franse dagblad «L'Alsace» een aanvang gemaakt met het DRUKKEN OP VERWERKT OUD PAPIER. Voor een op-

lage van 140.000 exemplaren heeft het blad ongeveer 30 ton papier nodig. De directeur van het blad zei dat dit niet gebeurt om meer geld te verdienen maar om de bossen te sparen.

- De laatste jaren worden er steeds MEER CASSETTES, en alsmaar MINDER PLATEN GEKOCHT. Vooral de verkoop van LP's daalde met 9%. Dit is te wijten aan de hoge platenprijzen, waardoor popfans liever door middel van cassettes hun eigen discotheek samenstellen. Het Britse agentschap «British Gramophone Industry» becijferde dat de gemiddelde produktiekosten voor een LP zowat 6000 Pond bedragen, zonder rekening te houden met publiciteit en promotie. Voor iedere LP die wordt gelanceerd via pers en TV, dient daarenboven zo'n 12 miljoen Pond Sterling te worden uitgetrokken.

- Uit een onderzoek van het Harris-opiniepeilingsinstituut in Amerika blijkt dat de nieuwsmedia in hoge mate de BELANGSTELLING van de LEZERS voor het nieuw onderschatten, en de belangstelling voor sport te hoog valoriseren. 34% van de vooraanstaande mediafiguren geloven dat het publiek geïnteresseerd is in nieuws van landelijke betekenis, terwijl 60% van het publiek zo'n interesse uitspreekt. Niet minder dan 75% van de mediadeskundigen denken dat het publiek zeer geïnteresseerd is in het sportnieuws, terwijl slechts 35% van het publiek dat beaamt.

- In Vlaanderen rijzen de laatste maanden de STADSKRANTEN als paddestoelen uit de grond. Zo werd Groot-Leuven binnen de drie maand met drie verschillende initiatieven «verrijkt»: «Revue» (een meer commercieel gerichte stadskrant), «De Moeial» en «Het Dijlepaard» (allebei typische alternatieve stadskranten die mekaar bovendien geen goed hart toedragen). In oktober verscheen in Veurne het eerste nummer van «De Wakkere Veurnenaar» en einde december volgde Poperinge met «Keikop». De initiatiefnemers van dit laatste blad willen «een brug slaan over de kloof tussen de burger die zich met het beleid niet bemoeit, en het beleid dat niet wordt begrepen». Deze stadskranten hebben, zoals hun oudere broers van Antwerpen, Mechelen, Hasselt, Oostende, enz., als eerste en voornaamste bedoeling nieuws te brengen over plaatselijke feiten en toestanden waaraan de traditionele pers weinig of geen aandacht besteedt.

De B.R.T. en de R.T.B. zullen in 1978 ieder 3.433 miljard STAATSTOELAGEN ontvangen. Volgens de voor culturele kredieten overeengekomen verdeelsleutel (54-46), had de B.R.T. echter 300 miljoen méér en de R.T.B. 300 miljoen minder moeten krijgen. Deze meer «zinnige» verdeling werd - althans voor de omroep - weer een jaar uitgesteld. Anderzijds bedraagt het gezamenlijk omroepbudget een half miljard minder dan de (geraamde) ontvangsten van het kijk- en luistergeld, dat overigens voor het grootste gedeelte uit Vlaanderen afkomstig is. Directeur-generaal Vandebussche stelt zich hierbij de vraag of «de omroep wel degelijk een winstpunt moet zijn voor de schatkist in een land waar etherreclame verboden is». Hij heeft geen bezwaar tegen de kabeltelevisie, waardoor alle omringende zenders ongehinderd het land overspoelen, maar hij zou wel graag over de netto-opbrengst van de omroeptakken willen beschikken om doeltreffend te kunnen concurreren.

- René GOSCINNY, de vader van de internationaal befaamde stripheld Asterix, is op 5 november 1977 op 51-jarige leeftijd in Parijs aan de gevolgen van een hartaanval overleden. Goscinny was sinds 1964 directeur van het stripweekblad «Pilote», sinds 1972 president-directeur-generaal van de produktiemaatschappij «Goscinny», en sinds 1973 vice-president van de uitgeverij «Dargaud».

- Allerlei Amerikaanse studies gedurende de laatste 20 jaar wijzen erop dat de TELEVISIE ALS NIEUWSBRON door het publiek dubbel zo «gelooftwaardig» wordt gevonden als de dagbladen. De DAGBLADEN halen daarentegen de hoogste score bij de geloofwaardigheid ALS RECLAMEBOODSCHAPPERS. De meest geloofwaardige bron voor reclameboodschappen is volgens 40% van het publiek het dagblad, volgens 10% de radio, volgens 6% de TV en volgens 4% het tijdschrift. Voor een kleine 40% bestaat er wat dit betreft echter geen verschil tussen de diverse media.

- Na een reeks interne strubbelingen en een financieel dieptepunt besloot de BV-Uitgeversmaatschappij Opinie, de uitgeefster van het Nederlands weekblad «DE NIEUWE LINIE», op 1 januari 1978 met de publikatie van het blad te stoppen. Dit zou het einde betekend hebben van een weekblad dat in de roerige zestiger jaren voorop liep bij alles wat kon leiden tot verandering en

vernieuwing van de maatschappij. Financieel is het echter altijd «kantje boord» geweest. Zo werd in 1971 een spectaculaire «Aktie 10.000» opgezet, ten einde het abonnementsbestand op 10.000 te brengen. Tien jaar geleden had het blad nog bijna 30.000 abonnees, thans zijn het er nog zo'n 7500. De laatste jaren kwamen op redactioneel vlak vooral het feminisme en de dialoog tussen christenen en kommunisten centraal te staan. Begin december 1977 werd dan vrij onverwacht medegedeeld dat een aantal particulieren zich garant had gesteld om de uitgave voor minstens een jaar financieel mogelijk te maken. Gerard van den Boomen, oud-hoofdredacteur van het blad, heeft opnieuw de hoofdredactie op zich genomen.

- Volgens een onderzoek in opdracht van het Bondsministerie voor Post- en Fernmelde-wesen, besteden de DUITERS op werkdagen gemiddeld 112 VRIJETIJDSDMINUTEN VOOR DE TV en op weekenddagen 164. Aan «Geselligheid» worden respectievelijk 55 en 107 minuten besteed, aan radioluisteren 97 en 91, aan het lezen van kranten, tijdschriften of boeken 50 en 52 minuten en aan het luisteren naar platen of cassettes 9 en 18 minuten.

Het «Institut für Freizeitwirtschaft» maakte een PROGNOSE VAN DE VRIJETIJDSD-BESTEDING NAAR 1985 TOE. In 1975 werd 5 maal zoveel tijd besteed aan de media (TV, radio, lezen, muziek) als aan hobbies, en 25 maal zoveel als aan sport. Het medagebruik zal in de komende 10 jaren slechts met 8% toenemen, de uitgaven aan TV, radio enz. echter met 56%. 17% meer tijd zal gereserveerd worden voor hobbies (een uitgavenstijging met 98%), 22% meer tijd aan vakantie-reizen (uitgaven + 107%) en 50% meer tijd aan sport (uitgaven + 66%).

- Drie maanden nadat het eerste nummer van de persinroep is op 17 december 1977 het laatste exemplaar van het Parijse avondblad «J'INFORME» verschenen. De krant, die geleid werd door de gewezen gaullistische minister Joseph Fontanet, was bedoeld als concurrent van «Le Monde». De journalisten hebben de kantoren van het blad een tijdlang bezet uit protest tegen de directie, die over de hachelijke financiële situatie geen informatie had verstrekt en die de werknemers een verschijningsduur van tenminste twee jaar in het vooruitzicht had gesteld.

Voor «J'informe» was gerekend op een oplage van 350.000 exemplaren, daarvan wer-

den er de laatste weken ten hoogste 65.000 verkocht.

- Een GEMIDDELD AMERIKAANS KIND dat van de middelbare school komt heeft 15.000 UUR VOOR DE TELEVISIE doorgebracht; dit is met uitzondering van slapen de belangrijkste activiteit. Daarin heeft het 18.000 moorden en 350.000 reclamespots gezien. Robert Liebert, psycholoog aan de New Yorkse State University, meende dat het effect van al deze visuele indrukken de kinderen leert «dat de macht gelijk heeft. De les van de meeste TV-series is dat de rijken, de machtigen en degenen die dingen oogluikend toestaan het meeste succes hebben».

- Tijdens de EERSTE CONFERENTIE VAN RADIO- EN TELEVISIESTATIONS VAN NIET-GEBONDEN LANDEN, op 30 oktober 1977 te Belgrado, werd opgeroepen tot «bundeling van de krachten om een nieuwe internationale orde op informatiegebied te vestigen». In een verklaring drong de conferentie aan op de uitvoering van de besluiten van de vijfde niet-gebonden topconferentie, die vorig jaar in Colombo (Sri Lanka) gehouden werd, met als doel «de emancipatie en ontwikkeling van nationale nieuwsmedia van niet-gebonden landen te versnellen als integraal deel van de strijd voor politieke, economische, sociale en culturele onafhankelijkheid van hun landen en hun recht om informatie te geven en objectief geïnformeerd te worden».

- In oktober 1977 heeft de Nederlandse Minister van CRM, Van Doorn, ook de tweede aanvraag van VERONICA om C-omroep te worden, afgewezen. De minister achtte het niet bewezen dat de «Veronica Omroep-Organisatie» tenminste 100.000 leden had die ook de omroepbijdrage betaalden (slechts 85.000 leden zouden dit doen). Zulks betekent tevens dat Veronica op 31 maart 1978 volledig uit de ether zou moeten verdwijnen.

In december 1977 deelde Van Doorn echter mee dat de zendtijd van aspirant-omroep Veronica met zes maanden - nl. van 1 april tot en met 30 september 1978 - zou verlengd worden. De minister nam dit besluit omdat hij van mening is dat Veronica op 1 oktober 1978 waarschijnlijk voldoende leden zal hebben om toch C-omroep te worden. Veronica zelf zegt 205.000 betalende leden te hebben.

Op 23 september 1976 maakte BRT-journalist Jan Van Nuffelen voor Panorama een reportage over «RECHTSE GROEPERINGEN IN BELGIE».

Hiertegen werd door BSP-kamerlid Wim Geldolf in de Cultuurraad geprotesteerd omwille van de begane «deontologische vergissingen». Minister De Backer en de Raad van Beheer van de BRT sloten zich hierbij aan en klaagden de «weinig genuanceerde en weinig vakkundige wijze» aan waarop het programma tot stand kwam. Naar aanleiding van een interview met het weekblad «Humo» aangaande deze problematiek werd Van Nuffelen berispt wegens belediging van de hiërarchie.

De socialistische ACOD-vakbond bij de BRT bracht vier communicatiedeskundigen bijeen om na te gaan of de journalist inderdaad deontologische fouten had begaan. Zij kwamen tot het besluit «een vergetelheid van de journalist te hebben vastgesteld die beter vermeden had kunnen worden, en dat men eveneens twijfels kan hebben over de opportuniteit van het moment van de uitzending». Maar, «anderzijds vinden wij de diensten van dit programma zo groot dat zij ruimschoots opwegen tegen deze reserves. Wij kunnen het niet eens zijn met de andere bedenkingen die tegen het programma werden ingebracht en zijn dus van mening dat de journalist geen werkelijke deontologische fout kan worden aangewreven». **Terzelfdertijd werd gepleit voor de oprichting van een onafhankelijke ereraad**, «voorgezeten door een magistraat, en samengesteld door een aantal experts uit de universitaire wereld die de klacht onpartijdig, waarheidgetrouw en met zin voor sociale verantwoordelijkheid kunnen onderzoeken, zodat een eerlijke en open jurisprudentie ontstaat met betrekking tot de objectiviteit».

• Over tien jaar zullen er in de VERENIGDE STATEN nog slechts 10 % van de nu bestaande BIOSCOPEN overblijven. Dit is althans de mening van Amerikaanse specialisten ter zake, waaronder David Fishman. De oorzaken van de teloorgang van de bioscoop liggen enerzijds bij de TV-netten (die steeds meer en vooral recentere films zullen vertonen) en anderzijds bij de prijs van een bioscoopticket (over tien jaar zal een «filmavondje met twee» ongeveer 20 dollar kosten). De bioscopen die blijven bestaan zullen gespecialiseerd zijn, b.v. in het vertonen van films in de originele versie. Bovendien zal dit alles ook gevolgen hebben voor het soort films dat nog zal gemaakt worden. De TV-netten zullen alleen nog films voor een groot publiek bestellen, zodat films met een be-

scheiden budget en/of voor een beperkt publiek waarschijnlijk zullen wegvallen.

• Uit een peiling bij de FRANSE BEVOLKING boven de 15 jaar blijkt 70 % IN ÉÉN JAAR MINSTENS ÉÉN BOEK (schoolboeken uitgezonderd) te lezen. Het gemiddelde bedraagt 28 boeken, maar hierin is een grote spreiding merkbaar: 18 % leest meer dan 50 boeken, 13 % tussen de 25 en 49 boeken, 15 % 15 tot 24, 19 % 10 tot 14, 14 % 5 tot 9, en 21 % minder dan 5 boeken over de natuur, dieren of sport 51 %, praktische boeken 50 %, woordenboeken en encyclopedieën 45 %. Poëziebundels en kunstwerken sluiten de rij met respectievelijk 22 en 19 %. Driekwart van de lezers kochten in 12 maanden gemiddeld 15 boeken (72 % voor zichzelf of het gezin, 36 % als geschenk); 40 % kochten er meer dan 10, bijna 10 % meer dan 25 boeken. Gekocht werd via de boekhandel (62 %), het warenhuis of de supermarkt (30 %), en een postorderbedrijf (26 %) of bij huis-aan-huis-verkoop (8 %).

• Sedert begin oktober 1977 zenden B.R.T. en R.T.B. gedurende vier avonden per week een TWEDE PROGRAMMA uit. De B.R.T. koos de dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag, terwijl de R.T.B. over twee kanalen in de lucht is op maandag, dinsdag, woensdag en donderdag. Hiermee kwam, vroeger dan aanvankelijk gesteld, een einde aan de experimentele fase die pas einde april 1977 begon en tijdens dewelke beide omroepinstituten gedurende twee avonden per week een dubbel programma verzorgden. Voor de B.R.T. betekenen die vier avonden van het tweede TV-net een vermeerdering van de zendtijd met ruim 11 uur. Hoewel oorspronkelijk gesteld werd dat het tweede net zou voorbehouden worden aan een soort «alternatief» TV-programma, lijkt de TV-directie nu de bedoeling te hebben twee netten uit te bouwen, die allebei «even interessant» zijn. Afgezien van de buitenlandse concurrentie, zal de keuze van de kijker niet vergemakkelijkt worden.

• Oud-minister KISSINGER, geïnterviewd door het Britse zondagsblad «The Observer», verklaarde OVER DE PERS het volgende: «Kijk, vooral de Amerikaanse pers heeft de neiging alsmat te zoeken naar een brokje nieuws dat geen ander heeft.

Daardoor neigt die pers ertoe meer de nadruk te leggen op het dramatische dan op het fundamentele. In de buitenlandse politiek is er niet zoveel van dat «nieuwe» nieuws. Het nieuwe nieuws is daar de betere analyse van de al bekende feiten en dat is iets wat over het algemeen niet de eerste zorg is van de Amerikaanse pers.» Zo hoor je het ook 'ns van een ander.

• Ondanks prijsverlagingen stagneert de KLEUREN-TV-MARKT IN DUITSLAND. «Grundig», met ongeveer 30% van de totale afzet, blijft met 10% van zijn productie zitten.

Ook de VIDEO-APPARATEN schijnen het nog niet te doen. In absolute cijfers zijn er zo'n 90.000 verkocht, dat is in vergelijking tot het aantal kleuren-TV's slechts 0,9%, terwijl men hoopt in 1982 aan zo'n 9% te komen. In Japan is dit nu reeds 23%, in de USA 13%. De verzadigingsgraad voor de video wordt op 35 % berekend.

• Met als thema «Een pers voor de mens» had van 10 tot 14 oktober 1977 te Wenen het elfde wereldcongres van de UCIP (de Katholieke Internationale Unie van de Pers) plaats. Op dit congres werd heel wat aandacht besteed aan de informatieproblematiek in de Derde Wereld. Zo werd o.a. de wens uitgedrukt dat een documentatiecentrum en een technische raad zouden worden opgericht. De laatste zou zich speciaal moeten bezighouden met de vorming van medewerkers voor de Derde Wereld. In de congresresoluties werd tevens gesteld dat dringend moet gezocht worden naar een nieuwe «informatie-orde». Anderzijds worden de beroepsjournalisten ook aangespoord «de menselijke relaties met de lezers te verruimen door de authenticiteit van de informatie te waarborgen en de nieuwsverspreiding te vergemakkelijken door een bevattelijke taal». Tijdens de slotzitting werd de heer Louis Meerts, hoofdredacteur van «Gazet van Antwerpen», voor een ambtsperiode van drie jaar herkozen als voorzitter van de UCIP.

• De Zuidafrikaanse posterijen hebben eind oktober meegedeeld dat zij in 1978 een serie postzegels zullen uitgeven met als thema «Persvrijheid». Aangenomen wordt dat dit besluit is genomen voordat op 19 oktober 18 anti-apartheidsorganisaties en de kranten van de zwarte bevolking «THE WORLD» en «WEEKEND WORLD» werden VERBODEN. De hoofdredacteur Percy Qoboza werd gearresteerd en de blanke hoofdredacteur Donald Woods het uitoefenen van zijn beroep verboden.